

[Langsted]

somhed, men det må erkendes, at især industri og landbrug er vore væsentligste eksporterende erhverv.

I alle disse skabende erhverv er der et nødvendigt samarbejde mellem ejerne, lederne og medarbejderne. Disse tre parter har én fælles vital interesse, nemlig at virksomhederne gennem en tryk tilværelse har baggrunden for en rentabel produktion, som alle de tre parter, nemlig ejere, ledere og medarbejdere, har krav på at få deres andel af. Derfor kan man tale om, at fordelingen af værditilvæksten kan betragtes som fordelingen af en profit. En meget stor del af denne profit går til aflønningen af virksomhedens ansatte. For de fleste virksomheder drejer det sig om mere end halvdelen af den egentlige værditilvækst, således at der, når de generelle omkostninger er dækket, kun bliver en meget ringe del tilbage til dækning af nyinvesteringer og andre overskudsslugende aktiviteter. Det er noget, der i øvrigt gælder alle industrialiserede lande.

Det kan således ikke undre, at man kan tale om 88 pct.s stigning i virksomhedsoverskuddet fra et dårligt år til et noget bedre. Disse 88 pct. skal jo regnes som en andel af en i forvejen meget lille – i realiteten for lille – andel af omsætningen, en andel, som måske for mange virksomheder i sammenligningsåret var direkte negativ.

Fra de producerende erhvervs side tales der ofte om, at betydelige dele af værditilvæksten går i de offentlige kasser. Nu er det ikke en andel af virksomhedernes overskud, man alene skal dække disse offentlige udgifter med. Det er for størstedelens vedkommende de personlige skatter, som lønmodtagerne må afholde af deres indtjening, der går til opretholdelsen af samfundsmaskineriet. For en stor dels vedkommende er der tale om midler til dækning af lovbundne udgifter skabt gennem politiske beslutninger. Men jo større skatter og afgifter, jo større ønsker den enkelte medarbejder at hans andel af kagen skal være, jo større profit ønsker han for sig selv.

Beskæftigelsen i industrien er ikke steget væsentligt de sidste 5 års tid; tværtimod er der på grund af arbejdstidsforkortelserne arbejdet i betydelig færre timer på årsbasis; og det må tages som endnu et bevis på industriens effektivitet, at den har kunnet investere i arbejdskraftbesparende maskiner, så produk-

tionen har kunnet opretholdes og tilmed forøges trods de alt for dystre konjunkturudsigter.

Alle disse investeringer har jo været nødvendige for at kompensere for især den stigende arbejds løn. Hvordan man end vender og drejer det, forbliver arbejds lønnen det store problem for mange produktionsvirksomheder, om end ikke for alle. Fordeler man f. eks. værditilvæksten inden for de enkelte industrisektorer, således at man får den udtrykt i kroner pr. produktiv arbejdstime, viser det sig for industrien som helhed, at aflønningen til arbejderne stort set er den samme i alle industrisektorer målt i kroner pr. time, men at restværdien, det beløb, virksomhederne kan anvende til forskellige omkostninger og investeringer, er af vidt forskellig størrelse. I 1975, det sidste år, jeg har tilgængeligt talmateriale for, indtjener hver ansat i f. eks. den kemiske industri og næringsmiddelindustrien 40 kr. i timen til virksomhedernes fællesformål, mens der i f. eks. metalindustrien kun indtjenes 20 kr. i timen.

Der er intet at sige til, at det, man fra f. eks. industriens side ønsker sig mest af alt i en sådan situation, er i det mindste en stabilisering af omkostningsniveauet, som vil medføre et bedre konkurrenceforhold på eksportmarkederne; at der bliver midler tilovers til gennemførelse af salg fremstød især på disse eksportmarkeder; at produktudviklingen kan forøges; og at investering især i nye arbejdspladser og ikke alene i bortrationalisering af eksisterende igen bliver lønsom.

I denne forbindelse må man naturligvis med tilfredshed konstatere f. eks. lovgivningen om tilskud til produktudvikling. Det er noget i den rigtige retning, men det, som vore produktive erhverv har mest brug for, er ikke støtte, men hjælp, ikke nødhjælp, men rimelige forhold, grundlag for, hvad man kunne kalde et rimeligt vækstmiljø.

Skal man seriøst vurdere industriens rolle i samfundet, kommer man ikke uden om at besvare dette spørgsmål: Agter regeringen at føre en erhvervsvenlig politik, forstået på den måde, at virksomheder, der i dag på grund af de høje omkostninger næsten må siges at køre på pumperne, på enhver tænkelig måde må søges stimuleret? Agter regeringen at føre en eksportfremmende politik, forstået på den måde, at de egentlig eksporterende virksomheder kan opnå lettelser i af-